

70177 04 4481.43 952

HP 23051
1934

HP-23051
1934

К Р П В М Т М

П А Р И Ж
1 9 3 4

ОДНОДНІВКА СТУД. ГРОМАДИ

HP

20177

Юрій Сороко.

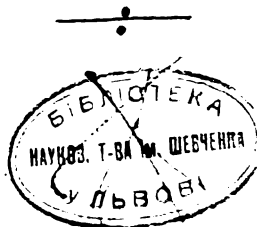
/ З циклю: "Казка про Царівну" ./

І знов: Ти Царівна в заклятому замку;
Руїна зі Смертю снуються шляхами...
Хтось поле засіяв так густих гробами
І вкрив Твоє сонце кривавим серпанком...

Як хочеться знову, щоб було як в казці:
Лицарство сталеве - прапори - заграва
І помста остання, солодка як слава...
А потім - Твій усміх в весняному ранці.

Я знаю: Не згасли ще дні Твої, Існа,
Деся сурма вживає до бою щоднини:
"Вперед. До Перемоги, де воля прекрасна."
І бе над Тобою Велика Година...

І вірю: Грядеш Ти, в огні Твої шати,
Прокляття відвічне Заходу і Сходу:
Хай помста виходить із кожної хати,
Хай кров і залізо - для Волі Народу.

М.Вірленко.

ЛЕГЕНДА ЛИЦАРІВ АБСУРДУ.

/ в 13.роковини бою під Крутами/

Коли, під рев гармат і свист куль світової заверюхи, паде царат, над українською землею закутою до цієї хвили у велику тюрму народів, сходять ново зоря, - зоря Волі та Слави. Над покривавленими і знівеченими просторами української землі, пролетіли нові, могутні слова, що явилися бажанням і волею цілої Нації:

Народе України.

Твоєю силою, волею, словом утворилась на українській землі свободна Українська Народня Республіка. Здійснилась давня мрія Твоїх батьків, борців за волю й права робочого люду".

Так український народ устами Центральної Ради сказав в четвертому універсалі своє останнє: "Хочу".

Від нині Українська Народня Республіка стає самостійною, від нікого незалежною, вільною, суверенною Державою українського Народу".

Знову, від століть, замаюрів гордо й високо жовто-блакитний прапор Незалежної України. Український Народ власними руками почав кувати свою власну долю. І свідомий своїх прав та сили, свідомий цього, що він є паном на своїй землі і що тільки власним мечем і власною кровю він може оберекти свою молоду державу, - кілька днів після величного моменту проголошення ІУ. Універсалу, він післав своїх найкращих синів, що по геройськи затвердили Самостійність Української Держави. Це було під Крутами, дня 30. січня, 1918. р., коли цвіт української Нації, триста молодих студентів київських шкіл, пролягли свою кров на порозі Гатчинщини, обороняючи її від варварської большевицької навали.

І тепер, щойно після проголошення Самостійности України, показалася вся правдивість кличів російських революціонерів, яким не на руку тане до вподоби була Самостійна Українська Держава. Забажалося їм знова повернути Україну в московське ярмо. І, зпівночі, на столицю Української Держави посунула чорна, большевицько-московська орда.

Большевики сподіялися, що зі заняттям столиці України вони легко займуть й цілу державу. Тому на Київ почали відразу наступати дві великі армії.

Одна, під проводом Сгорова, йшла по залізничному шляху зпід Харкова, через Полтаву на Київ, а друга, під командою Ремігова, посувалася в напрямку Курськ - Бахмач - Київ. Головне командування над обома арміями мав начальний вождь Муравйов. Крім того, з боку меринки й Козятина надходили збільшеvizовані частини російського, гвардійського корпусу, який довго стримував перший український корпус Генерала Скоропадського. Всі ці відділи ворожих військ підходили чимраз ближше до Києва й обіймали його сильним залізним колом. Уряд української Держави опинився в дуже критичному та безвихідньому положенні. А небезпека більшала з хвили на хвилю. Полки, що находилися в столиці, ставали жертвою революційних гасел, а старшини, заражені тією самою недугою москoвської, революційної свободи, ставилися до справи байдужно.

І коли у цей момент український Уряд видав заклик до всіх, що любили Рідну Україну, що не стратили сили й бажання боронити Батьківщину, цей заклик знайшов свій перший відгук серед української шкільної молоді. Молоді студенти стали вписуватися до "Українського студентського Січового Куріня". Почалися муштри у дворі та помешканні Першої Української Військової Школи. Навчало трьох старшин, що не належали до складу військової школи. Ближчого звязку цих старшин зі студентами не було; помагали студентам і середньошкільникам і юнаки, які мали вже немалий стаж і практичний досвід. Муштра тяглася вже тиждень, коли повідомили студентів Січового Куріня, що мається на увазі виїзд на фронт. Їх стримали в помешканні військової школи і стали муштрувати інтензивнійше.

І так два тижні по спішнім закінченні курсу військової науки, курінь сполучений з юнаками вирушив на приказ військової влади на фронт. В холодний січневий день пройшов Студентський Курінь київськими вулицями, прямуючи на ст. Київ-товарний. Погрузившись у вагони, молоді студенти відіхали, не думаючи про це, що може чекати їх завтра. Виїхали в напрямку Чонотопа, на Чернігівщині, де на стації Бахмач мала групка гайдамаків боронила приступу до Києва. На горстка з 20 чоловік, з одною гарматою та двома скорострілами довгий час здержувала большевиків та вкінці її опір не видержав і стацію Бахмач заняли большевики. І ось на підмогу цим лицарям поспішило київське студентство. Доїхати до Бахмача вже не пощастило й Студентський Курінь разом з частиною юнацької школи - зупинився на стації Крути, де зустріли змучених та виснажених гайдамак з Бахмача. Зіллявшись разом

з ними, вони мали около 300 багнетів, три гармати, декілька скорострільів та четверо коней. Тольшевики були вже близько; уже сусідня станція Пліски була в їх руках.

З'єднані частини на-борзі окопалися в дві лінії, по обох сторонах високого залізничного тору. В тих окопах вони перевели першу ніч у полі, що була вогка та мокра й пере-морозила й стомила людей.

День 30. січня був похмурий та вогкий. Відчувалося по рухах ворога, що мусить відбутися рішучий бій - перший, більший бій московсько-української війни. Вночі москалі підійшли до самої лінії Куріння й від 9 год. ранку почали її сильно обстрілювати з рушниць. Одиноким чинна гармата Куріння на залізничному торі відповідала ворогові; нею по геройськи кермував сотник Лощенко, який імпровізував нею правдивий, броневий потяг, що приніс ворогові чимало шкоди. Та серед бою гармата перестала стріляти й одинокий наш "броневик" відіхав на станцію. Гій розгорівся з новою силою. З обох сторін заговорили скорострільи й ворог почав наступ на багнети. Пустими лавами посувалися москалі вперед, не дивлячись на великі втрати від української, рідкорозсіяної лінії. Тільки тепер дався відчутти брак гармати, тимбільше, що починали кінчатися запаси набоїв. А що-найгірше, зв'язок між обома відтинками лінії перервався. Високий залізничний насип заслонював вид на другий бік, так, що правий відтинок не знав, що діється з лівим і навпкки. Ворог, знищивши гарматним вогнем більшість правого відтинка, примусив його до відвороту. Лівий відтинок про це нічого не знав, сильно ще держався на своїх становищах і на нього накинута теляр москалі. Тимчасом Стрільці зуживали останні набої... Станцію Крути, що лежала кількометрів поза Стрідцями заняли вороги. Лівий відтинок із трьох сторін, оточували москалі; положення його ставало надзвичайно критичне. Почався відворот. Відступ цей був дуже утруднений: без набоїв, з порожнім скорострільом, з раненими, що відступали опираючись на здорових товаришів... Не дивлячись на це відступ відбувався в порядку, хоч як тяжко було відступати під градом ворожих куль. Тих, що дійшли до потягу, який вернувся на кілька верств їзад, було лиш кількох. А лівий відтинок відступив до станції не знаючи, що вона занята вже большевиками. Коли Стрільці побачили свою похибку, було вже запізно. З розпуки кинулися в наступ. Частина згинула в рукопашному бої, а частина попала в полон. Довго знущалися над лицарями-юнаками п'яні матроси, а на другий день всіх по звірськи розстріляли.

Так упало триста геройських оборонців Гатьківщини, Триста лицарів абсурду, три сотки найкращих юнаків України.

Іх героїський, безсмертний чин залишиться на всі часи в пам'яті української нації. Їхня пролята кров дала вже нові плоди в серцях молодих поколінь. Вони думі й міцні, бо живуть цим великим чином, який просвічує їм дорогу до здійснення Ідеї й кличе до відплати та помсти, горить смолоскипом в дорозі на Золотоверхий Київ - столицю Вільної, Соборної України. -

oooOoOooo

О. Киселиця.

СТУДЕНСТВО Й ВИЗВОЛЬЧІ ЗМАГАННЯ.

В українському народі існує на сьогодні молоде покоління з новим світоглядом на життя, на боротьбу з ворогами, на всебічний розвиток української нації. Хоча це молоде покоління перебуває ще в стадії свого духового оформлення, воно вже являється серед громадянства товчком горячкової критики. Одні одобрюють його методи та вияви на зовні, допомагають його праці та розвиткові, другі зводять молодий рух до анархізму, творять "пропасть" - молоде покоління - старше громадянство - можна сказати, обертаються вже плечима від його будучності. Чиї причини викликали повстання "молодого" руху в українському народі? Чому молоде покоління не є зли-те в поняття "старшого громадянства"? Щоб відповісти на ці запити, треба в першу чергу відповісти на те, чому український народ був поневолений впродовж цілих століть і чому навіть у сприятливих обставинах світової війни не створив власної держави. Зародками творення світогляду сучасного, молодого покоління були вже від давна організовані кадри українського студентства. Факт, що нація поневолена, не лише теза соціального визиску, а наступ заїманців ведеться на знищення українського "я", і тим самим ставить впродовж довгих років перед українським студентством подвійне завдання: не лише шкільні чи університетські студії, але й боротьбу за рідні огнища тих студій, за збереження українського національного "я", за відбудову власної держави? Студент ніс до

школи згід селянської, політично нестідомої, стріхи, тепло української душі, збереження національної цінності, до яких ворог не мав ніколи доступу. І під ворожою окупацією, у ворожій школі мусів він стрінутися з ворожим духом. Повставала дилема, або "нанюхатися" ворожій атмосфері і пізніше нести отрую в народні маси, або шукати засобів для спротиву, творити власні духові огнища. І так почалися творити окремі угруповання українського студентства. Між ворожою школою, а українською родиною повставали нові осередки для розвитку національної думки, для політичного освідомлення українських мас.

Розвиток українського національного самовиховання студентства має за собою довгий тернистий шлях. Студенські гуртки, які ставили завдання виховання своїх членів, існували вже за часів "Острожської Академії" та "Брацьких Шкіл" у Києві та Львові з 1580.р. Студенські товариства при Київській Могиллянській Колегії/18-18.ст./дали українському народові багато освідчень і діяльних людей. Однак, вже кінець 19. століття позначається широким розміром активності українського студентства. На Східних Землях України під несамопитим гнетом Московщини, який досягає своєї кульмінаційної точки указом з 1873.р./заборона вживання українського друкованого слова/, повстає ряд студенських організацій, відповідаючи на гнет революційною працею. Молодь згуртована у власних організаціях була вже тоді свідомою того, що на наслідства, національні, політичні й соціальні єдиною доцільною відповіддю є плекання боевого інстинкту та революційність. Лкраз у другій половині 19. століття відроджується в Галичині серед молоді під впливом Шевченкових ідей соборницький рух. Студентство Західних Земель України стояло вже в тих часах високо щодо національної свідомости. Майже вся студенська молодь гуртувалася по власних організаціях. Під впливом студентства повстає у Львові в 1838. році Товариство "Просвіта", першими членами якого було 40 студентів. Ність літ пізніше, студентство видає вже власну часопис "Друг", яка стає професійним та ідеологічним виразником тодішньої студіючої молоді. Нажаль, в наслідок першого конфлікту молоді зі старшим громадянством, "Друг", по чотирьох роках свого існування перестає виходити. Його місце заступає москвофільське "Слово" а діяльність студенської молоді підпадає на протяг яких 20. років.

На початку нашого століття, студентство веде подвійну боротьбу. З одної сторони бореться за українські високі школи, а з другої за національно-державницьке оформлення українських народних мас. З цій боротьбі молодь кристалізує свій національно-державницький світогляд, що й знайшло

своє повне підтвердження в І. числі "Молодої України" з 1. січня 1900. р. . . . "Наша національна ідея, це не лише питання етнографічної відрубності, - це питання політичної незалежності. . . ." Як твердо молодь протиставилася не лише впливам ворожих ідей, а й з якою обережністю приймала вона західньо-європейську культуру, говорять нам наступні рядки з журналу середньо-шкільної молоді - "Нарозсвіт" з 1907. р. "Виходить все від своєрідного, а західних течій не приймайте сліпо а приміняйте їх до основи, до поглядів своєї душі високого народу і так будуйте свій світогляд а від вас вийде почин до великої будови, що внесе новий елемент у храм світової культури - уважайте не тільки на хвиливе, часове, змінчиве у подіях дня, але на вічне, стійке, що творить духа нашого народу".

Бойовий дух українського народу відродився в першу чергу в молодому поколінню і 13. квітня 1908. року, двадцятилітній студент Мирослав Січинський відповидає на польські насильства револьверовими стрілами, забиваючи на місці графа Потоцького. Цей акт мав великий вплив на українські маси, як і порушив українську справу серед світової opinio. Страх і безсилля українця перемінюються в нові емоції гніву, бажання перемоги та нових досягнень.

Плід більше десятиків літ розвою національно-революційної свідомості українського студентства виявився найкраще в останніх визвольних змаганнях, коли то майже вся студіюча молодь пішла в ряди української армії. Студентство поклато за Українську Державу величезні жертви і виявило багато героїзму, розуміючи гаразд, що державу не тільки будують, але й всіма силами та життям обороняється. По проголошенні 4. Універсалу триста середньо-шкільників та студентів згануло героїчно під Крутами у боротьбі з московсько-більшевицькими бандами Муравйова. Старше громадянство, в руках якого лежав провід у визвольних змаганнях, не мало бойового духа та зрозуміння плекання традиції власного війська. Найкращим доказом, - це подія бою під Крутами. Наручену большевиками суверенність - всього кілька днів тому проголошену - Української Держави йде обороняти молодь. Де старше громадянство? Таж в день самого проголошення самостійності в Києві зібралося десятки тисяч народу, майже самі віком дозрілі й у війні загартовані, а тиждень пізніше? . . .

Український студент був відповідно хвилі часу культурно-освітнім робітником, організатором, одначе коли прийшов момент збройного визволення він став у перших боєвих рядах. На сьогодні, коли вороги наступають із завзятістю, як ніколи, щоб нас знищити, молодь мусить бути одним,

другим і третім. Молоде покоління не складає рук у жадній діяльності праці українського національного життя. Молодецький рух сформований доктриною націоналізму охоплює народні маси на всіх просторах українських земель. На сьогодні студіююча молодь виступає більш зорганізована, вона набула досвіду у останніх визвольних змаганнях. Вона створила революційний провід українського народу.

В нинішні часи український студент заняв перші боєві позиції української нації в її визвольній боротьбі. В цій боротьбі гинуть десятки, сотні, але встають мільйонні маси з новим національним духом, новим світоглядом, які прямують безупинно до здійснення свого ідеалу, до звільнення Батьківщини і збудування Української Держави. Крути, Львів, Базар, тюрми, шибениці, це пройдені етапи на шляху до нашої самостійності.

Як колись, так і нині українське студентство не знаходить одобрення своїх чинів із боку старшого громадянства. Воно йшло першим у бій під Крути, щоби своєю героїською смертю дати доказ старшому громадянству, що молодь добре розуміє свої завдання. Воно йде далі тим самим шляхом, без огляду на те, чи старше громадянство його нині виправдує, чи ні. В тій тяжкій визвольній боротьбі єдиним задовільненням для студентства є те, що воно знаходить активну підтримку широких народних мас та що із них черпає своє посилення, створюючи із народньою масою одну нерозривну цілість.

000000000

